ספרא — פרק כב

[א] מה תלמוד לומר 'עמיתו...עמיתו' שני פעמים? 'עמיתו' – פרט לגבוה, 'עמיתו' – פרט לאחרים."וְכִחֵשׁ" – יכול אומר לחברו "אכלתי היום" והיום לא אכל? "הלכתי לעיר פלוני" והוא לא הלך? תלמוד לומר "כִּי תֶחֱטָא וְכִחֵשׁ" – לא אמרתי אלא כחש שקדמו חטא; יצא כחש שלא קדמו חטא.

[ב] רבי אומר "וְכִחֵשׁ בַּעֲמִיתוֹ בְּפִקָּדוֹן אוֹ בִתְשׂוּמֶת יָד אוֹ בְגָזֵל אוֹ עָשַׁק אֶת עֲמִיתוֹ אוֹ מָצָא אֲבֵדָה וְכִחֵשׁ בָּהּ וְנִשְׁבַּע עַל שָׁקֶר" – מה אלו מיוחדים שהן של ממון, יצא אלו שאינם של ממון.

[ג] "וּמָעֲלָה מַעַל בהשם" – ר' יוסי הגלילי אומר להביא את קדשים קלים. בן עזאי אומר להביא את השלמים. אבא יוסי בן דוסתאי אומר לא היה בן עזאי אומר אלא בבכור בלבד. ר' שמעון אומר אחד קדשי קדשים ואחד קדשים קלים שחייב באחריותן – קורא אני בהן "וכחש בעמיתו". ושאין חייב באחריותן – אין אני קורא בהן "וכחש בעמיתו".

[ד] ר' עקיבא אומר מה תלמוד לומר "וּמָעֲלָה מַעַל בהשם"? לפי שהמלוה, והלוה, והנושא ונותן – אינו מלוה, ואינו לוה, ואינו נושא ואינו נותן אלא בשטר ובעדים. לפיכך בזמן שהוא מכחיש – מכחיש בעדים ובשטר. אבל המפקיד אצל חבירו אינו רוצה שתדע בו נשמה אלא שלישי שביניהם! בזמן שהוא מכחיש – מכחיש בשלישי שביניהם!

[ה] "וכחש בעמיתו" – יכול בדברים? תלמוד לומר "בפקדון" – שהוא של ממון, יצא דבר שאינו של ממון.

[ו] אי מה פקדון מיוחד שאין לו רשות להוציאו מְלֻוה! שיש לו רשות להוציאה מנין? תלמוד לומר "אוֹ בִתְשׂוּמֶת יָד". אי מה אלו ואלו מיוחדים – דברים שיש בהן מתנת יד; גזל, שאין בו מתנה יד מנין? תלמוד לומר "אוֹ בְגָזֵל". אי מה אלו ואלו מיוחדים – דברים הנטלים מרשות בעלים; הכובש שכר שכיר שאינו ניטל מרשות בעלים מנין? תלמוד לומר "אוֹ עָשַׁק אֶת עֲמִיתוֹ". אי מה אלו ואלו מיוחדים – דברים שדעת שניהם יודעת; אבידה, שאין דעת שניהם יודעת מנין? תלמוד לומר "אוֹ מָצָא אֲבֵדָה". "וכחש בה" – ולא במוצאיה. בן עזאי אומר שלש אבידות הן: היודע בה ולא במוצאיה, במוצאיה ולא בה, לא בה ולא במוצאיה.

[ז] או מה אלו ואלו מיוחדים – דברים שאפשר לדעתן; דברים שאי אפשר לדעתן – כגון המערב מים ביין, מי גלוביא בשמן, מי מעיין בדבש, חלב חמור בקטב (ס"א קטף), קימוס במור, חול בפול, עלי גפנים בפילון – מנין? תלמוד לומר "עַל שָׁקֶר" – על כל דבר שיש שקר.

[ח] אי מה אלו מיוחדים – שאין נזיקים של ממון; דברים הניזקים – כגון חובל אדם באדם, קנין קנין, אדם בקנין, קנין באדם – מנין? תלמוד לומר (ויקרא ה, כו) "עַל אַחַת מִכֹּל אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה לְאַשְׁמָה בָּהּ".

[ט] אי מה אלו ואלו מיוחדים – דבר שמשלם עליהם את הקרן; תשלומי כפל, ותשלומי ד' וה', והאונס והמפתה והמוציא שם רע – מנין? תלמוד לומר "וּמָעֲלָה מַעַל בה'" – ריבה.

[י] "אחת" (שם, כב), "בה" (שם), ו"בהנה" (שם), "או מכל" (שם, כד) – הרי אלו מיעוטים. פרט לאומר לחבירו "חבלת בי בשבת", והוא אומר "לא חבלתי"; "הדלקת נרות בשבת", והוא אומר "לא הדלקתי"; אמר לו אביו: "חבלת בי" / "עשית בי חבורה", והוא אומר "לא חבלתי בך" / "לא עשיתי בך חבורה" תלמוד לומר "אחת" (שם, כב), "בה" (שם), ו"בהנה" (שם), "או מכל" (שם, כד) – הרי אלו מיעוטים. מה ראית לרבות את אלו ולהוציא את אלו? אחר שריבה הכתוב מיעט! מרבה אני את אלו שאין נדונים עליהם בנפשו ומוציא אני את אלו שנידון עליהם בנפשו.

[יא] ר' שמעון אומר, יכול האומר לחבירו "אנסת ופתית את בתי" והוא אומר "לא אנסתי ולא פתיתי", ("המית שורך את שורי" והוא אומר "לא המית"), "המית שורך את עבדי" והוא אומר "לא המית", אמר לו עבדו "הפלת את שיני וסמית את עיני" והוא אומר "לא הפלתי ולא סמיתי" יכול יהא חייב? תלמוד לומר "וְכִחֵשׁ בַּעֲמִיתוֹ בְּפִקָּדוֹן אוֹ בִתְשׂוּמֶת יָד אוֹ בְגָזֵל אוֹ עָשַׁק אֶת עֲמִיתוֹ. אוֹ מָצָא אֲבֵדָה וְכִחֵשׁ בָּהּ וְנִשְׁבַּע עַל שָׁקֶר" – מה אלו מיוחדים שאינם קנסות, יצאו אלו שהם קנסות.